ANNO 86 NUMERO 1 GENNAIO/FEBBRAIO 2009

L'esperanto

Revuo de Itala Esperanto-Federacio

Rivista inviata in abbonamento agli associati FEI (vedasi p.2)
Prezzo di un singolo numero 2 € per l'Italia 3 € per l'Estero

Ĉu vere lingvo de paco?
Pier Luigi Cinquantini
pagina 3

Interreta krozado
Daniele Binaghi
pagina 6

Ancona - I magnifici sette
Pier Luigi Da Costa
pagina 9

Memorinda seminario
Ermigi Rodari
pagina 11

Eurasia Pedibus Calcantibus
Nicola Morandi
pagina 12

La junularo en Pizo kreskas
Oliviero Bagnoli
pagina 13

Wikipediani, unitevi!
Fabio Bettani
pagina 22

Nova Sento
Francesco Lorenzon
pagina 22

Lella Costa tra le "Voci della Pace" 2009

Poste Italiane S.p.A. - Spedizione in abbonamento postale 45%, D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n.46) art.1, comma 1, DCB ROMA

FEI
Federazione Esperantista Italiana

ISSN 1974-9147
90001
9 771974 914006

ENKONDUKO

Perché sottoscrivere il 5‰ per la FEI ?

L'istituzione del 5‰ è stata, per tutte le associazione di volontariato come la nostra, una vera e propria "mano santa".
Certo il 5‰ da destinare all'esperanto non rende più allettante la denuncia dei redditi! Però, da quando esiste, noi esperantisti prestiamo una notevole attenzione a questa opportunità, che ci consente di fare qualcosa di concreto per la nostra associazione.
È vero che non ci ha risolto i problemi di diffusione dell'esperanto, i quali in realtà trovano la loro vera soluzione nell'attivismo degli individui, risorsa irrinunciabile per la crescita del movimento. Ma è vero però che adesso abbiamo una disponibilità finanziaria che ci consente di intraprendere alcune iniziative prima precluse o affidate solo alla generosità, sempre necessaria ma comunque sempre delicata da ottenere, di mecenati (e comunque esperantisti).
Incredibilmente importante è stato l'arrivo, alla fine dell'anno scorso, dei circa 17.500 euro dei fondi del 5‰ che si riferiscono alla denuncia dei redditi del 2006.
Si è potuto così impostare un piano di attività informative per il 2009, quali mai la FEI si era potuta permettere di programmare. Anche i gruppi possono accedere a parte di questi fondi, che vengono erogati dalla FEI per iniziative informative da loro realizzate. La produzione di materiale informativo ha ricevuto inoltre un ulteriore impulso ed ora il materiale informativo, in quantità sufficienti, è disponibile in maniera praticamente gratuita per progetti informativi in loco di gruppi o singoli soci. Inoltre è stata avviata una campagna informativa su "google" mirata alla ricerca di allievi per i corsi di esperanto in genere e per i corsi in rete in particolare.
Pertanto nei prossimi mesi, all'atto della compilazione della dichiarazione dei redditi, ricordiamoci che con una semplice firma, e ***senza alcun costo***, possiamo fare molto sia per la Federazione nazionale che per il Gruppo locale.
Ed allora non dimentichiamoci, anche quest'anno, di indicare nell'apposito spazio della dichiarazione dei redditi destinato al 5‰, di indicare la **Federazione Esperantista Italiana**, riportando anche il codice fiscale:

- 80095770014 -

Riccardo Pinori

Direttore Responsabile e Redattore
Leĝe Respondeca Direktoro kaj Redaktoro:
Pier Luigi CINQUANTINI
via Dante Alighieri, 2, I-01010 Blera –
Tel.0761.47.95.03
Posta Elettronica – Retpoŝto:
revuo@esperanto.it
Amministrazione – Administrejo:
FEI – Via Villoresi, 38 – I-20143 Milano –
Tel/fax 02.58.10.08.57 C.F.80095770014
Banca - Bankkonto Banca Intesa -
S.Paolo, Ag.002 Milano
IBAN: IT06A0306909446000003625562 -
BIC:BCITITMM432
Conto Corrente Postale - PoŝtKonto:
IBAN: IT94O0760101600000037312204
C. C. Postale per l'acquisto di libri
IBAN: IT11K0760101600000054614524
Conto UEA – UEA-Konto: iefa-p
Posta Elettronica: fei@esperanto.it
Internet: http://www.esperanto.it
Comitato Esecutivo FEI/IEF-Plenuma Komitato
Renato CORSETTI, presidente
Aldo GRASSINI, vicepresidente
Laura BRAZZABENI, segretario generale
Riccardo PINORI, cassiere
Ranieri CLERICI
Marco MENGHINI
Nicola RUGGIERO
Pubblicazione riservata agli Associati
Quote associative 2009
Tutti gli associati, tranne gli associati familiari, sono abbonati alla rivista.
Associato ordinario 28,00
(10 abbonamento, 18 contributo associativo)
Associato sostenitore 84,00
(10 abbonamento, 74 contributo associativo)
Associato garante 280,00
(10 abbonamento, 270 contributo associativo)
Associato fino a 25 anni 14,00
(10 abbonamento, 4 contributo associativo)
Associato familiare 14,00
Agli associati sostenitori sarà inviato in omaggio un libro; agli Associati garanti è offerta l'iscrizione gratuita al Congresso Nazionale. Le iscrizioni si ricevono presso i gruppi locali oppure direttamente presso l'amministrazione FEI.
****
La IEJ (Itala Esperantista Junularo – Gioventù Esperantista Italiana) è la sezione giovanile della FEI. Ne fanno parte gli Associati fino all'età di 30 anni. A cura della IEJ sono redatte le pagine di Nova Sento all'interno della rivista.
****
Registrazione al Tribunale di Milano n.85 del 27 febbraio 1970.
Stampa: Tipografia Agnesotti - Str. Tuscanese km 1,700 - 01100 Viterbo - Tel.0761.25.10.25

In copertina: L'attrice Lella Costa, premio Zamenhof 2009
Progetto grafico - Grafika ideo
Federica Ursig - Davide Amadei

OPINIOJ

Ĉu vere lingvo de paco?

Pier Luigi Cinquantini

Esperanto naskiĝis danke al profunda idealismo de ĝia iniciatinto. Zamenhof estis ege tuŝita de la situacio kiu regnis en lia urbo. Diversaj etnoj parolis plurajn lingvojn kaj ne estis integriĝo inter ili, kun la konsekvenca "militemo", ŝuldita, laŭ li, tute al nekompreno. Tiu konvinko kondukis lin al la kreo de ilo, kiu permesos al ĉiuj interkompreniĝi estante sur sama nivelo. Tiu idealo sekvis lin dum tuta vivo kaj li ĉiam parigis la lingvon al la "interna ideo", ideo kiu povis naskiĝi nur danke al sperto en Ruslando, "vera naciaro, kvazaŭ vasta kontinento, kie loĝas plej diversaj gentoj kaj paroliĝas pli ol cent malsamaj lingvoj[1]". Lando kie "malsameco de moroj, de rasoj de malfacilaj politikaj cirkonstancoj ofte sovaĝe incitas tiujn gentojn unu kontraŭ la alia, dum ili vivas terure aparte kaj sin reciproke tute malbone konas[2]". Do per Esperanto "ili povis antaŭvidi novan interfratiĝon, kaj efektive ili komencis ĝin realigi (...) kaj fariĝis tre utila kaj bonfaranta la lingvo internacia[3]". "Ne mirinde estas ke ilia entuziasmo fariĝis ekstrema kaj plenigis la Esperantan literaturon per kantoj pri homa frateco, familia rondo, ktp.[4]" "Tiu konstanta insisto de la ruslandaj samideanoj pri la interhoma fratiga flanko kreis (...) tiun tre belan poezian senton, kiun oni pli malfrue nomis 'interna ideo de Esperantismo'[5]". "Tiu interna blovo donis al la lingvo flugilojn, kaj ebligis ke ĝi ne estu artefarita sistemo, sed fariĝu vere nature vivanta lingvo.[6]"

Tia idealo estis kunportita en La Espero: "Sur neŭtrala lingva fundamento / komprenante unu la alian / la popoloj faros en konsento – unu grandan rondon familian" kaj ankaŭ en la Deklaracio pri Esperantismo, kie, meze de la unua punkto, ĝi parolas pri "lingvo neŭtrale homa (...) kiu povus servi kiel paciga lingvo de publikaj institucioj en tiuj landoj, kie diversaj nacioj batalas inter si pri la lingvo". Kaj oni diru ankaŭ ke la deklaracio estis iom mildigita, ĉar la poeto Leo Belmont pledis, neaŭskultite, por klara aludo pri la helpo de Esperanto al paco.

Do, unuflanke estis la influo de Orienteŭropanoj por idealisma aliro al la lingvo, aliflanke troviĝis la francoj kiuj ne tiom emis al tiu interna ideo kaj estis pli pragmataj. Krome ilin "timigis la mistika fervoro de Zamenhof por homaranismo (...) (ĉar) iliaj ĉefoj estis scienculoj aŭ teknikistoj, dezirantaj interesi la registaron por Esperanto kaj timantaj ridegon aŭ atakadon kontraŭ la afero se oni suspektas, ke ĝi kovras novan filozofion aŭ kvazaŭ religian celadon.[7]"

De Beaufront, la tiama ĉefa motoro de la franca movado, opiniis iom danĝera la internan ideon por la sukceso de la lingvo, li eĉ atentigis ne esti publike konfuzitaj kun pacifistoj. Por li Esperanto estis artefarita lingvo por internaciaj rilatoj, nenio pli.

Tiu duflanka aliro al Esperanto plu daŭras nuntempe. Nur sufiĉas aŭskulti la malfermajn paroladojn de la UK-oj kaj la etoson spiratan dum ili, kaj partopreni en la Internaciaj Junularaj Kongresoj dum kiuj oni povas rimarki preskaŭ mankon de tiu idealismo kaj anstataŭe ĉeeston de pragmatismo, kvankam, ĉi-kaze, estas grandaj diferencoj inter la Okcident- kaj Orient-Eŭropaj junularoj. Fakte en Orient-Eŭropo la idealismo restis kaj en la plenkreska kaj en la junularo, kaj pri tio atestas la rusa movado.

Do Esperanto per sia naturo kaj deveno ĉiam disvastiĝis en medioj idealismaj kaj utopiistaj, kaj ĉiam normalis por mi ke oni ligu ĝin al paco. Nuntempe plejparto de Esperantistoj estas pacifistoj, sed ĉiam pli multe da ili komencas grimaci antaŭ tiom da ĉielarkaj flagoj, kaj se oni nur demandus opinion pri la

tiel nomataj packomisioj ni certe ricevus multajn diversajn de la plej favoraj al la kontraŭaj.
En kelkaj numeroj de la revuo de la pasintaj jaroj estis diskuto pri la fakto ĉu Esperanto estas lingvo de paco aŭ nur lingvo, estis pluraj opinioj, kaj mi supozas ke post tio ĉiu restis sur sia pozicio. Dum ĉi tiuj jaroj mi iom pripensis la aferon, kaj antaŭ iom da tempo, parolante en Interreta diskutlisto pri eventuala Milita Terminaro en mi maturiĝis opinio, kiun mi klarigos al vi. Mi demandis al mi mem: "Se Esperanto estus uzata de armeo por interkompreniĝi, ĉu ĝi fariĝus lingvo de milito? Ĉu ĝi portus kun si sian pacigan forton kaj eble mildigus la frenezecon de militoj?" Ne, certe ne, mi mem respondis. Same kiel se la armeo parolus angle. Lingvo estas ilo por interkompreniĝi. Se la homoj kiuj interkompreniĝas estas pacemaj, la lingvo fariĝas pac-lingvo, se la homoj apartenas al du armeoj militantaj, tiu lingvo havus la saman efikon kiel se ili parolus la anglan aŭ la francan.
Mi relegis do la kontraŭargumentojn de Luigi Tadolini kaj Aldo Grassini. La unua estis la kortuŝa rakonto farita de Tadolini, pri itala soldato esperantisto, kiu antaŭ ekzekuta roto, dum li komencis preĝi en Esperanto, estis savita de la rotestro, ankaŭ li "samideano", kiu opiniis ke esperantisto ne povas esti malamiko. Bone. Tio okazis inter du "esperantistoj" kiuj kundividis la saman idealon, tiun de la interna ideo, sed ni imagu ke en ĉiu lernejo oni instruis Esperanton kaj do ĉiuj anoj el la du armeoj povis interkompreniĝi (ĉar devige lernintaj). Longa milito kontraŭ invadintoj. Miloj da mortintoj de ambaŭ flankoj, multaj bataloj unu kontraŭ la aliaj. Dum unu el ĉi tiuj la jugoslavianoj kaptas italon en sia lando. Kaj li kaj la jugoslavianoj parolas Esperanton ĉar en ĉiu lernejo oni lernas la Lingvon Internacian. Tiu italo estus nur unu el la miloj kiuj invadis Jugoslavion, kiu preĝas antaŭ la morto, kial la jugoslaviano devus havi apartan senton al li? Tio, kio okazis reale, estis ĉar ambaŭ homoj apartenis al unu sama kategorio: la "esperantistoj". Tiam kaj ankoraŭ nun, kutime, Esperanto estas lernata de homoj kun idealoj de paco kaj interkompreniĝo, homoj kiuj forte sentas la apartenecon al "minoritato" kun unu sama idealo, utopiistoj kutime. Tiu sento de aparteneco igas la anojn konduti solidarece inter si, kaj do evidentiĝas ke konduto kiel tiu de la jugoslaviano estas pli komprenebla. Sed se ĉiuj parolus Esperanton tiu sento de aparteneco ne plu ekzistus, se ne tiu de aparteno al la homaro, kaj do kiel povus okazi la samo? Eble se ambaŭ apartenus al iu asocio, kiel ekzemplo SAT, kaj unu el ili recitus vortojn de Lanti (mi elektis ĉi tiun asocion nur por ekzemplo, ankaŭ ĉar UEA ne plu ekzistus pro la "fina venko" de Esperanto).
Kiel duan kontraŭargumenton, Grassini (en alia letero) esprimas preskaŭ silogismon: "1) ne estas paco sen justeco; 2) ne estas justeco sen egaleco; 3) ne estas egaleco sen egalaj oportunecoj; 4) ne estas egalaj oportunecoj sen egalaj komunikeblecoj; 5) ne estas egalaj komunikeblecoj se la ilo apartenas al kelkaj kaj ne al ĉiuj". Do, resume, nur Esperanto povas agi kiel tiu ilo kaj krome li aldonas: "Ĉu vi povus imagi (...) Esperanton por kampanjo favore al rasismo, al kultura netoleremo, kaj al milito?"
Unue pri ĉi lasta demando. Se oni ne surpriziĝas pri tio, kion oni faris nome de Jesuo dum jarcentoj, kiel oni povus ne imagi la utiligon de lingvo por kampanjo kontraŭhoma. Sed parolante pri pli surteraj temoj, nur sufiĉas legi parton de nia historio antaŭ la dua mondmilito. En 1935 unu E-asocio enmetis inter siaj celoj, en sian statuton, apud la disvastigon de Esperanto, "ĝian utiligon en nacisocialisma senco[8]", krome, en la sama jaro la prezidanto deklaris ke membroj de la asocio "povas esti nur germanaj samnacianoj[9]", kaj konsekvence judoj devis eksiĝi el la asocio; kaj ne nur: la sama asocio postulis de UEA ke judaj delegitoj ne aperu sub Germanio. UEA, antaŭ ol decidi, estis "savita" de la "memvola" eksiĝo de la judaj delegitoj mem. En Italio, en 1936, oni petis neitalajn esperantistojn apogi Italion en la koloniisma milito kontraŭ Etiopio[10]. Per tiuj ekzemploj mi ne intencas juĝi kondutojn aliepokajn kun situacioj tiel malsamaj ol nun, el supera loko. Nur respondi al la demando de Grassini: "Ĉu vi povus imagi (...) Esperanton por kampanjo favore al

rasismo, al kultura netoleremo, kaj al milito?" "Jes, mi povus imagi".
Krome, por paroli pri pli aktualaj aferoj, mi pretus pensi ke inter esperantistoj ekzistas ankaŭ homoj kiuj certe voĉdonis por partioj, kiuj proponis kanonpafi kontraŭ la t.n. "esperboatoj" kiuj venas el Afriko plenplenaj de eksterlandanoj serĉantaj iom da espero en nia "civilizita" mondo. Do tre varia medio kiu iom post iom dum ĉi tiu jarcento modifiĝis ankaŭ danke al plurkulturiĝo de nia socio, ĉefe danke al la alveno de pli malriĉaj homoj al nia lando.
Nun pri la silogismo: imagu ke, en iu hipoteza estonteco, Eŭropa Unio estas unu granda ŝtato en kiu tamen estas grandaj konfliktoj ŝulditaj al miskompreno inter la diverslingvaj etnoj (pli ol 20 etnoj loĝas en ĉi tiu ŝtato). Oni rezonas per la sama silogismo de Grassini sed ĉe la 5a punkto anstataŭ subkompreni Esperanton, oni enmetas la svahilan. Ĉu oni ne respektis la 5an kondiĉon? Lingvoj estas propraĵoj de tiuj, kiuj parolas ilin; ĝi ne apartenas al unu el la 20 eŭropaj etnoj kaj do ĝi apartenas al ĉiuj, same kiel povus esti Esperanto. Komparu la saman ekzemplon anstataŭigante Eŭropan Union per Svislando kaj la svahilan per la angla, ĉu la angla ne agus same kiel neŭtrala lingvo por la svisoj, kiel por ni Esperanto? Do ankaŭ la angla, la svahila, aŭ ĉiu ajn nacia lingvo povus doni justecon kaj konsekvence pacon, ĉu ne? (Mi volus substreki ke ni parolas nun pri la rolo de lingvo en la paco kaj ne pri eventuala ĝia forvora rolo al aliaj lingvoj.)
Ne sufiĉas lingvo por krei pacon, eble ĝi povas krei iom pli da justeco kaj demokratio, kaj ĉi lastaj helpas al paco, sed se ĉi lastajn oni povas atingi ankaŭ per alia lingvo (nacia) ankaŭ ĉi tiu lingvo helpas al paco.
Oni povus rebati ke ni celas ke Esperanto estu tutmonda interkomprenilo, kaj ke nur ĝi estas neŭtrala por ĉiuj kaj ke ĝi estas eble la plej simpla lingvo. Nu, ĉi-kaze (pri la unua kvalito) ni povus anstataŭigi Esperanton per Ido, aŭ per unu el la miloj de "inventitaj" lingvoj, kaj la kondiĉo neŭtraleco ne malaperus; pri la dua, la simpleco, ni povus imagi ke oni kreu lingvon pli simplan ol Esperanto, kaj do same neŭtrala, ĉar de neniu popolo, kaj eĉ pli simpla.
Sed Esperanto havas en si pacigan forton donita de Interna Ideo, multaj el ni dirus....
Alia ekzemplo, *per absurdum*. Imagu aliancon de malsamlingvaj ŝtatoj. La ĉefo de ĉi tiu alianca armeo estas iluminita generalo kaj decidas ke estu Esperanto la interkomunika lingvo (pli facile lernebla, pli justa, ktp). Iam ĉi tiu alianco invadas paceman ŝtaton por konkeri ĝin kaj komencas do militon kontraŭ ĝi. Tiam la konkerinta armeo komencas buĉi la popolon de la lando konkerita. Ĉu ĉi-kaze Esperanto fariĝus lingvo de milito? Sed imagu kia estus la impreso de invadatoj kiam ili aŭskultos en estonteco Esperanton. Lingvo de perforto kaj milito. Sed kiuj pravas? Ĉu ni aŭ ili?
Ne ekzistas lingvoj de milito, same kiel ne ekzistas lingvoj de paco. Lingvoj estas neŭtraj iloj kaj transformiĝas al militaj, pacaj, perfortaj, ktp iloj depende de tiuj, kiuj utiligas ilin.
Do ankaŭ Esperanto estas nur lingvo. Ĝi naskiĝis danke al paca idealo de la iniciatinto[11] kaj pretervivis militojn kaj persekutojn danke al ĉi tiu idealo kaj al la esperantistoj kiuj apogis ĝin ĉar plejparte pacifistoj.
La idealoj sub la lingvo helpis por ke ĝi enradikiĝu en la socio kaj fariĝu realaĵo inter la miloj de projektoj mortintaj. Tio estas ĝia atuto kompare kun la aliaj interlingvoj. Sed ni ne kredu ke nia lingvo kunportos kun si la idealon kiam ĝi estos lernata en la tuta mondo, tio estas nur iluzio... eble kiel la "fina venko".
Do, konkludante, anstataŭ aserti ke Esperanto havas specialajn povojn ni povus pli reale kaj vere diri ke ĝi helpas al lingva demokratio, pro ĝia neŭtraleco, ĝia simpleco kaj ĝia pli-ol-centjara pruvita funkcieblo, kaj tio donas al ĝi superecon kontraŭ la aliaj naciaj kaj planitaj aŭ artefaritaj lingvoj.

NOTOJ

1)- Historio de Esperanto – Edmond Privat
2)- ibidem
3)- ibidem
4)- ibidem
5)- ibidem
6)- ibidem
7)- ibidem
8)- La danĝera lingvo – Ulrich Lins
9)- ibidem
10)- ibidem
11)- Pri la originoj de la Lingvo Internacia kaj ĝiaj idealoj. Plejlaste: Speciala Numero 2008 de "L'esperanto" , Davide Astori. Inter la plej gravaj biografioj de la Majstro: La kaŝita vivo de Zamenhof, N.Z. Maimon; Senlegenda biografio de L.L. Zamenhof, Ludovikito; Zamenhof, M. Boulton.

INFORM@DIKO

Interreta krozado

Daniele Binaghi

Antaŭ kelkaj semajnoj, en la diskutlisto esperantisti-italiani oni sugestis kelkajn "interesajn" retejojn esperantlingvajn. Fakte, diri ‘kelkajn’ ne tro ĝustas: la listo estis longa, vere longa. Multajn el ili mi neniam konis antaŭe, do mi decidis kontroli ĝin, vizitante ĉiujn listigitajn retejojn; laŭvoje, kiel kutime okazas, mi trovis aliajn aldonajn adresojn, do la listo eĉ pli longiĝis, kaj krozado daŭris kelkajn horojn; finfine, tamen, mi havis sufiĉe da materialo por tiu ĉi artikolo…

Do, nun, bonan krozadon al vi! [Bv rimarki ke la kompletaj TTT-adresoj estas tiuj enfermitaj en la angulaj krampoj - NdlR]

Por komenci

Komenci oni povas uzante la famegan serĉilon Google, en sia esperanta traduko <http://www.google.com/intl/eo/>. Estas bonega, precipe se oni deziras serĉi paĝojn esperantlingvajn; kaj, se oni vere fidas sian bonan stelon, jen butono “Mi Bonŝancas”, kiu rekte sendos vin al la unua paĝo trovita per via pridemando. Sed bonvolu ne provi sekvi la aliajn ligilojn kiuj aperas dise en la serĉa paĝo, ĉar plejparto el ili montros al vi anglalingvajn informojn…

Alia ebleco estas sekvi konsilojn de aliaj, el la ĉefa paĝo de Startu <http://startu.net/>: oni tie trovas iam kontrolitajn ligilojn al multaj malsamaj retejoj, laŭ viaj gustoj kaj preferoj.

Por informiĝi

En E-planedo <http://e-planedo.kerno.org> kolektiĝas la plej novaj afiŝoj el pluraj blogoj de esperantistoj tra la mondo. Kial viziti centojn da blogoj, kiam vi povas trovi ĉiujn novaĵojn pretaj en la sama loko? Tamen, se oni deziras havi "oficialajn" informojn, nepras viziti Diplo-n <http://eo.mondediplo.com/>, la Esperantan version de "Le

La reta serĉilo Google Esperantversie

Monde Diplomatique": teamo internacia ekde 2002 esperantigas la enhavojn de la fama franca revuo; kaj en Gazetejo.org <http://www.gazetejo.org/eo/> oni trovos la plej diversajn esperantajn gazetojn el la tuta mondo.

Por traduki

La kvanto de retejoj kiuj helpas tradukadon estas nekredebla: oni certe devas komenci de la Fundamenta Vortaro <www.akademio-de-esperanto.org/fundamento/universala_vortaro.html>, sed baldaŭ ĝi jam ne sufiĉos, kaj oni devos transiri al la Akademia Vortaro <http://www.akademio-de-esperanto.org/akademia_vortaro/>, kiu konsistas el la Fundamenta Vortaro plus ĉiuj ĝiaj aldonoj kaj korektoj.

Ĉar tamen ties enhavo ĝojigos nur kelkajn esperantistojn, indos viziti ankaŭ ReVo-n <http://reta-vortaro.de/revo/>: preskaŭ 10000 vortoj, kiuj duobliĝas se oni konsideras derivaĵojn. Poetoj certe taksos ege utila ankaŭ la RaVo-n, Ratan Vortaron <http://esperanto-jeunes.org/ravo/ravo.html>, kiu uzas la vortliston de ReVo, ebligante trovi rimojn, por krei novajn ĉefverkojn (sed atentu: “Rimlisto utilu al la verkaĵo, ne al la verkisto”).

Danke al Nino Vessella, eblas jam delonge uzi la italan-Esperantan vortaron de C. Minnaja per interreto <http://www.swahili.it/glossword/index.php?a=index&d=2>, kiu enhavas pli ol 50000 terminojn; kaj, se oni volas ĝin enmeti en sian komputilon (ĉu Windoza aŭ Linuksa, ne gravas), vizito al koncerna paĝo <http://xoomer.alice.it/esperanto/> certe helpos.

En la sama retejo de la vortaro Minnaja, troveblas ankaŭ la enciklopedia vortaro De Salvo <http://www.swahili.it/glossword/index.php?a=index&d=7>,

En la Esperanta Gazetejo troveblas revuoj el la tuta mondo

daŭre kompilata.
Sed, por ĉiuj tiuj vortoj kiuj tamen ne troveblos tie, bonvolu kontroli ankaŭ ĉu hazarde ili estas "tabuaj" <http://www.aliaflanko.de/artikloj/text/tabu.html>: danke al la kontribuo de homaj monumentoj kiel Peter Peneter kaj nia Renato Corsetti, obscenaj vortoj kaj esprimoj finfine trovis lokon en facile uzebla listo; kaj, eĉ se la plejparto de la esperantistaro daŭre hontas, Esperanto fariĝis plenrajta lingvo samkiel la naciaj.
Kaj, por traduki al triaj lingvoj, eble oni povos uzi la FrancEsperantan vortaron <http://ertia2.free.fr/Niveau2/Dictionnaire/francais_esperanto.htm>, kvankam fakte temas nur pri paĝo kie estas listigitaj 10000 vortoj, kiuj bezonas iom da tempo por atingi vian komputilon (dume, profitu la okazon kaj iru aĉeti verkon). Pli bonas certe la Portugala-Esperanta-Portugala vortaro <http://esperanto.org.br/p/index.php?option=com_wrapper&Itemid=77>, eĉ se ne kompleta.
Finfine, jen kelkaj ĉiam utilaj terminaroj: la astronomia <http://at.komputilo.org/>, la matematika <http://www.math.unipd.it/~minnaja/WORDNETESP/vortaro.html> kaj eĉ la birda <http://www.geocities.com/wfpilger/birdeol3.htm>; se vi ilin kunmetos, eblos distingi noktajn birdojn el steloj, kaj nombri ĝuste ilin...
Por legi
En la esperantaj paĝoj de Wikisource <http://wikisource.org/wiki/Ĉefpaĝo:Esperanto>, eblas trovi multajn tekstojn esperantlingvajn, kaj originalajn kaj tradukitajn; inter ili, oni ne devas maltrafi la Elektitajn Fabelojn de Fratoj Grimm, kaj la Iranan Konstitucion!
Aliajn tekstojn, kaj kelkfoje la samajn, oni trovas ĉe la retejo de projekto Gutenberg <http://www.gutenberg.org/browse/languages/eo>: kvankam ĝia paĝoj ankoraŭ ne estas en Esperanto, ĝi estas la unua kaj plej ampleksa unuopa kolekto de liberaj kaj senpagaj elektronikaj tekstoj.
Filozofoj certe ŝategos la Enciklopedion pri Filozofio <http://www.cfh.ufsc.br/~simpozio/Esperanto/ATOMA.htm#indices>, sed simplaj interesiĝantoj pri filozofio taksos verŝajne pli interesa la kolekton de grekaj belartaĵoj, inter kiuj troveblas verkoj de Platono kaj Eŭripido, kaj eĉ de Vasilis Vasilikos.
Italaj aŭtoroj ne mankas: Giovannino Guareschi <http://www.esperanto.pl/page.php?tid=578>, kun kelkaj rakontoj pri Pastro Kamilo kaj la urbestro Pepono, kaj Carlo Collodi <http://digilander.libero.it/nicolaruggiero/pinokjo/>, kun Pinokjo laŭ la versio de Giuseppe Croatini, ekzemple. Kaj aliajn erojn de itala literaturo oni trovos ankaŭ ĉe Lernado <http://www.lernado.it/tradukoj/>, kvankam oni ne povus diri ke ili abundas...
Kaj, serĉante ĝeneralan Esperantan literaturon, tiun oni trovos en la Esperanta Tekstaro <http://tekstaro.com/serchi/>, kiu enhavas precipe gravajn tekstojn Zamenhofajn kaj aliajn klasikaĵojn. Aŭ uzante la Kukolon <http://tekstoj.nl/kukolo/index.htm>, potenca serĉilo kiu trarigardas multajn tekstarojn samtempe.
Proverboj en Esperanto oni trovas ĉe <http://esperanto.pl/page.php?tid=3100> kaj ĉe <http://www.geocities.com/hkocher/index.html>, kvankam ĉi lastaj estas prezentitaj en la portugala.
Spritaĵo povas helpi plibonigi sian tagon, kaj la Venecia grupo “La Gondolo” donas plenan paĝon <http://digilander.libero.it/esperantovenezia/humorajo.html> da ili; kaj tiuj kiuj eĉ ŝatas maldecajn anekdotojn, nepre legu tion, kio okazas al Kruko kaj Baniko <http://www.esperanto.mv.ru/Kruko/index.html>... sed poste ne plendu: "pruduloj, hipokrituloj, fariseoj, bigotoj, akvotrinkantoj, ĉastafektuloj, senseksuloj, fridpisuloj, abstinemuloj, malabsintemuloj, flavmienaj virtuloj, rancaj gevirguloj, tiu ĉi anekdotaro ne estas por vi! Ekzistas por vi ja sufiĉe da tedaj verkoj en nia literaturo".
Post tio, dezirante denove sanktiĝi, oni legu la Biblion <http://www.esperanto.pl/page.php?tid=33> aŭ la Koranon <http://www.lernado.it/kurano/>, kaj por fini aŭdu la salutojn de la Papo <http://www.ikue.org/menuo_urb

Farbskatol’ estas kolektejo de filmetoj

ietorbi.html>.

Por spactempvojaĝi

Eventoj disponigas en sia retejo kolekton de bildkartoj <http://www.eventoj.hu/bildkartoj/>, el ĉiuj partoj de la mondo kaj el ĉiu eventoj esperantistaj. Interese, kvankam iomete ĥaose... Kaj pri la eventoj de la monda historio oni trovas tutan kalendaron en Wikipedio <http://eo.wikipedia.org/wiki/Jarcentoj>, inkluzive de kiam Ashikaga Yoshiteru iĝis ŝoguno... Kiu povus vivi sen tion scii?

La internacia muzeo pri Esperanto en Vieno <http://www.onb.ac.at/esperantomuseum.htm> malfermas siajn pordojn ankaŭ al interretaj vizitantoj; bedaŭrinde, la pordisto ankoraŭ ne lernis la lingvon kiu donas al li salajron, do oni estos bonvenigita nur germane aŭ angle.

Por kanti

Nia revua direktoro, Pier Luigi, kolektis grandan kvanton da italaj kantoj tradukitaj, en sia retejo <http://www.cinquantini.it/esperant/kantaro.html>, aldonante konsilojn por tiuj kiuj deziras iĝi tradukantoj. Baldaŭ, espereble, tiuj informoj kuniĝos kun tiuj kiuj nun troviĝas en la KantarViki <http://www.ikso.net/kantaro/>, kie oni povas aldoni tutfacile - temas pri vikio, do ĉiuj rajtas kunlabori - kromajn informojn kiuj rilatas al la kantoj: nome tekstojn, notojn, ligojn al E-muziko en Interreto, kaj espereble eĉ pli multe.

Konkurencas la retejo de MusicExpress <http://www.musicexpress.com.br/eo>, kies kolekto enhavas preskaŭ 400 artistojn, en kies paĝoj estas prezentataj iom malpli ol 3000 muzikaĵoj en MP3-formato.

Kaj, se inter vi estas iu artisto kiu intencas artist...umi, la datenbazo Artista <http://artista.ikso.net> helpos dum organizado de koncertoj kaj aliaj artaj aranĝoj ene kaj ankaŭ ekstere de Esperantujo.

Por ludi

Antaŭ iom da artikoloj, ni prezentis eblecon por ludi Skrablon <http://skrablo.ikso.net/> interrete. Sed per la ludservilo BrainKing <http://brainking.com/eo/> ĉiu ajn povas ludi popularajn tabulludojn kun ĉiu ajn en la mondo: ĝi subtenas grandan diversecon de klasikaj (Ŝako, Damoj, Triktrako, Goo), modernaj (Linioj de Aktiveco, Trapenetru, Ĵetkuba pokero, Logiko) kaj eĉ de uzantoj inventitaj (Klona triktrako, Trovi ranojn, Capablanca Hazarda Ŝako ktp) tabulludoj kaj multajn aliajn funkciojn kaj avantaĝojn.

Alia interesa retejo estas Ludanto <http://www.ludanto.org/>, kie tabulludoj kaj kartludoj, simuliloj kaj puzloj abundas; la retejo estas iomete naive aranĝita, tamen ludoj estas interesaj kaj scivolemuloj povas malkovri ankaŭ la interesajn sekretojn de Adolfo Hitler...

Por preĝi

Adoru <http://b-eichkorn.homepage.t-online.de/adoru.html> estas la ekumena preĝ- kaj kant-libro en Esperanto. En ĝi troviĝas la Diservaj formularoj de la kristanaj eklezioj, ekz. vico da mesoj de la katolika eklezio, precipe preskaŭ 1.000 kantoj. Sufiĉe ĥaosa, sed kompleta.

Tiuj kiuj kelkajn vortojn ne komprenos ĉe Adoru, sin turnu al Religia Terminaro <http://www.ueci.it/tekstoj/kompendio_paĝo.htm>, kie ili trovos 15000 terminojn kiuj rilatas al religio, al vivo kaj historio de la Eklezio.

Por sakri

La Norvega Junularo Esperantista en 2006 starigis konkurson pri sakraĵoj, por pruvi ke malgraŭ la antaŭjuĝoj kontraŭ Esperanto la lingvo kapablas esprimi fiaĵojn. La kriterioj de la konkurso estis ke la kontribuoj ne ataku unuopulojn, sed tamen estu trafaj, vulgaraj, ofendaj kaj originalaj. La 57 rezultojn, kiuj alvenis aldone al retpaĝo kiu povas fabriki insultojn, oni povas trovi ĉe <http://www.esperanto.no/nje/eo/konkurso.php>.

Por filmspekti

Farbskatol' <http://farbskatol.net> prezentas diversajn filmojn en Esperanto. Funkcias simile al la plej fama YouTube, do ĉiuj rajtas enŝuti kaj spekti la filmojn.

Almenaŭ du malsamaj retejoj proponas filmojn subtitoligitajn Esperanten: La Ponto <http://laponto.esperanto.org.ar/> kaj DotSub <http://dotsub.com/view/language/source/epo>; kompreneble, oni rajtas helpi kaj kunlabori, kaj ne nur spekti…

Finfine, jen interesaĵo ege bone farita: "The Meatrix" <http://www.themeatrix.com/intl/esperanto/>, subtitoligita esperantlingve, nepre spektinda filmeto pri manĝproduktado... kaj ne nur... George ORWELL certe estus feliĉa.

KantarViki uzas vikian sistemon por kunlaborado

Ancona - I magnifici 7

Pier Luigi Da Costa

I bambini della scuola materna "Regina Margherita"

La sera del 28 novembre il Teatro Sperimentale di Ancona ha ospitato la settima edizione del Premio Zamenhof e del Premio Stoppoloni. C'è sicuramente un po' di trionfalismo nel titolo di questa nota, ma è un fatto che questa manifestazione continua a riscuotere molto successo e a diffondere fra il pubblico, come del resto si proponeva, l'idea che l'esperanto si lega a temi fondamentali come quelli della pace e del disagio sociale. La sala (più di 400 posti) era al completo, tanto che io, che ho aderito nell'ultima settimana, sono riuscito a stento ad ottenere un posto. E non me ne sono pentito. La serata è stata perfetta. Niente discorsi ampollosi, niente lungaggini inutili. Tutto è filato nel modo più scorrevole e più coinvolgente.

La presentazione, guidata come è ormai tradizione da Francesca Alfonsi e Andrea Calloni, si è aperta con una deliziosa esibizione di un gruppo di bimbi (fra cui diversi stranieri) della scuola materna "Regina Margherita"

Momento della premiazione dell'Associazione "Libera"

che, con tanto di magliette con la stella verde, la scritta "*PACO*" e il testo da cantare, hanno intonato (si fa per dire!) sull'aria di "Fra' Martino" la celebre "*Esperanto, Esperanto, kiel ond' ...*" sventolando bandierine dei vari paesi: i piccoli interpreti hanno pure concesso un bis, forse richiesto più per la simpatia che per la maestria dell'esecuzione, ma tant'è, è stato bellissimo, tanto più che ogni bimbo si è presentato col fatidico "mi estas" seguito dal suo nome. Ha avuto poi inizio la parte ufficiale, aperta dal vicepresidente della FEI, Aldo Grassini, che ha brevemente (non sto scherzando!) sottolineato come gli esperantisti di tutto il mondo dimostrino in modo concreto che è possibile una comunicazione fra i popoli su base paritaria.
Si è poi passati alla consegna dei premi Zamenhof "Le Voci della Pace" che sono stati assegnati a Lella Costa, a Ernesto Olivero e al Centro Volontari Marchigiani e del Premio Stoppoloni "Le Integrazioni Impossibili" assegnato all'associazione Libera. A Lella Costa per il suo impegno di attrice e di cittadina verso una cultura di pace che riscatti la condizione umana dalle catene delle ingiustizie, delle discriminazioni, dell'arroganza del potere; a Ernesto Olivero per la sua dedizione ad una fede che si traduce in un totale impegno di vita in soccorso degli emarginati nel pieno rispetto delle culture e delle religioni (con il Sermig e l'Arsenale della Pace milioni di persone aiutano milioni di persone); al Centro Volontari Marchigiani, un'associazione che sa unire idealità e concretezza nel promuovere la lotta contro la povertà e la miseria attraverso importanti interventi sociali e infrastrutturali nel cosiddetto Terzo Mondo ed un effettivo impegno per l'interculturalità; a Libera per la Bottega dei Sapori della Legalità a Palermo, nuovo punto vendita, dopo Roma e Napoli. Dall'associazione sono nati la legge sull'uso sociale dei beni confiscati alle mafie, l'impegno contro la corruzione, le attività antiusura.
Ciascuno dei premiati (o un suo rappresentante: Olivero non era potuto arrivare da Torino per il maltempo) ha ringraziato presentando brevemente la propria attività e tutti lo hanno fatto in modo incisivo ed interessante.
Il premio Zamenhof consisteva in un bronzo dello scultore Floriano Ippoliti - dal titolo "*La Vojaĝisto*" - rappresentante un viaggiatore intento a guardare lontano mentre ai suoi piedi un pannello mostra vari simboli fra cui una stella verde.
L'autore dell'opera ha brevemente salutato con una semplicità e una spontaneità straordinarie. Particolarmente coinvolgente è stato l'intervento di Riccardo Borini che ha ricordato con grande affetto e sforzandosi (ma non sempre con successo) di dominare la propria commozione, la figura di Elena Passini, un esempio di impegno totale nel volontariato al servizio degli emarginati. La serata si è conclusa come meglio non avrebbe potuto: l'attrice Lella Costa ha intrattenuto il pubblico con un monologo sul tema dell'Amleto dalle sue radici più lontane alla rielaborazione shakespeariana, affrontato con una profondità e un brio che hanno veramente conquistato tutti i presenti.
Ripensandoci bene, credo che il titolo di questa nota renda giustizia al successo della manifestazione.

Memorinda seminario en Napolo

Ermigi Rodari

Ĝi disvolviĝis de la 6a ĝis la 8a de decembro ĉe la bela sidejo de UNUCI, kiu gastigas la napolan grupon "Harmonio kaj Progreso" kaj ankaŭ ĉifoje ĝiaj s-anoj organizis ĉion altnivele, per granda efikeco kunigita al sindonema sinjoreco kaj al rafinita gastamo, rimarkebla ĝuste en la detaloj. Dankojn kaj gratulojn al ĉiuj, ekde la prezidantino M. Rosaria Esposito kaj la poeto Nicolino Rossi ĝis ĉiu helpanto. La seminaria temo inspiriĝis el la "internacia jaro de lingvoj 2008" kiel klarigis d-ro Corsetti dum sia enkonduka prelego, post la inaŭguraj salutoj de la du organizantoj jam cititaj, de generalo Della Vita, ĉefa estro de UNUCI, de d-rino Cagnazzi, estrino de la napola UTESPED, kaj fine de prof. Danise, prezidanto de la napola UNESCO-Klubo, kiu pritraktis la temon je la vidpunktoj de tiu Internacia Organizo kaj de la malmultaj eblecoj de sia loka klubo. En sia dimanĉa prelego, inĝ. Clerici analizis denove la nuntempan situacion de nia movado kaj la estontajn perspektivojn kun optimismaj konkludoj. Post li, jen prof. Iannaccone kiu, substrekante ke skribaĵo ŝanĝis la mondon (fakte estas certe konata nur la historio de la homaro de la lastaj jarmiloj), pritraktis la gravecon de verkistoj kaj de eldonistoj por la defendo kaj la disvastiĝo de la gepatra lingvo. S-anino Anna Lowenstein prizorgis la lastan matenan prelegon ilustrante novan pli simpatian bildon de Nerone, kiel li aspektas en ŝia eldonota romano"Morto de artisto", kaj la situacion de la iama napola regiono, libertempejo kaj kampar-domejo por la riĉaj kaj gravaj romianoj. Posttagmeze prof. Grassini prelegis pri la lingva demokratio, kiu estas politika problemo, asertante ke esti neŭtrala ne devas signifi esti indiferenta. Poste prof. Nino Vessella priskribis la apartajn situaciojn de lingvoj, precipe en centr-orienta Afriko, kaj fine inĝ. Bottero en sia "Nova printempo de Esperanto" proponis multajn agojn kaj taktikojn por ege disvastigi Esperanton: bedaŭrinde pri ili ne sufiĉas konvinki la esperantistojn. Apartan taskon plenumis Nicolino Rossi: prizorgi "Konversaciojn pri esperanta literaturo". Nia poeto ensorĉis la ĉeestantojn danke al siaj kompetenteco kaj oratorarto. Flanke okazis eĉ kurso por kelkaj komencantoj: ĝin estris s-anino Lowenstein. La du vesperaj distraj programoj estis vere napolaj: lokaj kantantoj, pianisto, rafinitaj parolantoj, rakontisto, jese akceptis la alvokon de la esperantistaj amikoj kaj brile aranĝis du variajn vervoplenajn spektaklojn. Duontaga vizito de la urbo kaj gaja komuna vespermanĝo estis la du kromaj eroj de tiu ĉi plensukcesa seminario. Nur la samtempa kunsido de nia Nacia Konsilantaro fiaskis: neĉeestis unu troa estrarano por havi la laŭleĝan nombron. Estis pluraj tiuj kiuj vere estis malebligitaj partopreni pro malsano aŭ seriozaj kialoj, sed ne ĉiuj: por tiuj ĉi lastaj... pli bone silenta vualo.

L'onda lunga del Congresso

Laura Brazzabeni

Dopo il 75° congresso nazionale di esperanto dell'agosto 2008 la provincia di Grosseto può di nuovo vantare di un gruppo locale della Federazione Esperantista Italiana. Il 22 dicembre in un locale del centro, con la presenza del segretario generale della Federazione Esperantista Italiana Laura Brazzabeni, si è riunito il ricostituito gruppo esperantista "Esperanto-Asocio Grosseto, ovvero Esperanto-Grupo Grosseto. E' stato eletto il consiglio direttivo con presidente Giovanni Zanaboni, segretario Laura Niccioli, tesoriere Alessandro Bellucci, consiglieri Renata Ciccone e Piervittorio Orlandini; sindaci Maria Teresa Mencarelli e Deanna Ceccarelli. Il gruppo, che è alla ricerca di una sede, si riunirà almeno tutti i mesi e porterà avanti attività di diffusione della lingua, oltre al corso che è attualmente presso l'Unitré. È previsto anche un corso intensivo in primavera, attività turistiche, un convegno con eventuale annullo filatelico per dedicazione della piazza Zamenhof (creatore della lingua esperanto) e altre attività informative.
Per informazioni sulle attività del gruppo giovannizana@msn.com tel. 3288274820.

Eurasia Pedibus Calcantibus en Pistojo

Nicola Morandi

Jam de iom da tempo ni atendis bonan okazon por starigi eventon, taŭgan por allogi la atenton de nia urbo pri ni kaj niaj aferoj. Kaj finfine okazis du gravaj faktoj, kiuj funkciis kiel stimuliloj por ni. La unua estis la ekkono de Federico Tasselli, vicprezidanto de la provinca sekcio de ARCI, kiu tre multe entuziasmiĝis pri nia inklino al neŭtraleco, interkulturo, kaj internacieco. La dua estis la deklaro de UNESKO pri 2008, kiel internacia lingvo-jaro kaj la sekva invito de IEF al ĉiuj E-grupoj starigi eventojn pro celebri tion. Federico interesiĝis ankaŭ pri ARCI-esperanto kaj petis al ni partoprenigi ĉi tiun rondon, kies sidejo estas en Milano, en la starigenda evento. Krome li sugestis inviti kunlabori kun ni ankaŭ la pistojan kulturan klubon "la Viaccia" kaj ni tute konsentis kun li. La unua paŝo de la organizado estis peti la aŭspiciojn de la pistojaj komunumo kaj provinco kaj de la florenca UNESKO-Centro. Post la ricevo de tiuj, ni komencis vere decidi la formon de la evento. Ni proponis, ke la plej grava okazaĵo de la evento estu la prezentado de la fama libro de Marino Curnis, "La Piedpremita Revo", taglibro de la vojaĝo nomita "Eurasia Pedibus Calcantibus". Ĉiuj kunlaborantoj akceptis ĝin ankaŭ ĉar la temoj de la libro bone kongruas kun la kialoj de la internacia lingvojaro kaj krome la nomo de la vojaĝo de Marino fariĝis ankaŭ la titolo de nia okazaĵo.
Ĉiuj kune ni decidis, ke la starigaĵo havu du diversajn eventojn: posttagmeze la prezentadon de la libro de Marino kaj la prelegojn de Marcello Magrini, prezidanto de la pistoja sekcio de ARCI kaj Cristiana Bossi, reprezentantino de la florenca UNESKO-Centro. Andrea Montagner, prezidanto de ARCI Esperanto, agis kiel prezentisto. Dum paŭzo inter la prelegoj okazis tea ceremonio, starigita de Exodus-Klubo, belega pistoja restoracio administrata de eritrea familio. Vespere ni organizis interetnan manĝon, kun manĝaĵoj kuiritaj de pluraj fremdaj homgrupoj vivantaj en Pistojo, t.e. eritreoj, etiopoj, palestinanoj, saharanoj, albanoj, rumanoj kaj serboj; krome debaton inter la reprezentantoj de la asocioj, kiuj organizis la eventon, du skabenoj (pri kulturo kaj sociala politikado) el la provinca estraro, Marino Curnis kaj la spektantaro. Kelkaj membroj el aliaj asocioj intervenis por paroli pri siaj travivaĵoj tra integriĝa vojo en nia lando. La evento estis sukcesplena.
En la posttagmeza renkontiĝo, kiu okazis en la antikvaj magazenoj por salo, sub la belega mezepoka komunuma palaco, partoprenis preskaŭ 50 homoj kaj en la vespera, okazinta en la ARCI-klubejo de Bonelle, malgranda kvartalo de Pistojo, preskaŭ 80. Mi profitas de ĉi tiu okazo por denove danki ĉiujn, kiuj helpis la starigadon de la evento.

Momento de la evento en Pistojo (Marino Curnis la unua maldekstre)

Ermanno Mello

Il 29 dicembre 2009, all'età di 66 anni, è morto nell'incendio della propria abitazione a Bienno, Ermanno Mello, esperantista di vecchia data, molto noto nel movimento esperantista nel periodo della contestazione per le sue idee "rivoluzionarie".
Ermanno era un pezzo unico di quel paesaggio esperantista fatto di idealisti veri, che credono davvero in quello che dicono, di matti finti e di santi finti.

La junularo en Pizo kreskas

Oliviero Bagnoli

Lastatempe en Pizo oni tre multe aktivis por altiri junulojn al la Esperanto-movado.
De post la nacia kongreso, kiu okazis en septembro 2007 en la universitataj ejoj, en Pizo jam okazis kvarfoje semajnfina kurso, propagandata per disdonado de flugfolioj ĉefe ene de la universitata mondo, gvidataj de Luigia Oberrauch Madella, de Leonardo Pampaloni kaj de Bruĉjo Kasini.
La elekto de rapidaj kursoj, bazitaj sur du longaj lernotagoj anstataŭ la pli tradiciaj kursoj de po unu- aŭ du-horaj lecionoj ĉiusemajne, baziĝas sur la konstatoj, ke plurfoje homoj kiuj alvenas al unu leciono, ne ĉiam revenas regule al la sekvantaj lecionoj, tiel kaŭzante sinsekvan falon de la lernantaro, kaj ke ĉiulecione oni devas perdi signifan tempokvanton por resumi por la neĉeestintoj, kaj ke tiaj kursoj por junaj studentoj intermiksiĝas kun la normala universitata lernado, kiu plurfoje dum la jaro fariĝas prioritata, pro ekzamenoj aŭ aliaj oficialaj devoj, tiel puŝante la lernantojn flankenlasi la E-kurson.
La reklamado de tiuj kursoj okazis plurmaniere, per mallongaj artikoloj en la lokaj ĵurnaloj kaj en la lokaj retaj junularaj informiloj, per disdono de flugfolioj en la universitata manĝejo kaj pendigo de informoj en la ĉefaj universitataj fakultatoj. La lasta kurso, patronita de la komunumo San Ĝuljano Terme, ĝuis ankaŭ reklamadon rekte faritan de la komunumo, kiu distribuis la flugfoliojn en ĉiuj teritoriaj lernejoj kaj kulturaj ejoj.
Inter tiuj faritaj, la plej fruktodona reklamado estis tiu per flugfolioj en la universitataj manĝejoj. Ĉiufoje estis disdonitaj ĉ. 2000 flugfoliojn, kaj estas interese rimarki, ke la nombro de aliĝintoj al la kurso kreskis de fojo al fojo. La lasta eksperimento ricevis ankaŭ subtenon de tio, ke ses semajnoj antaŭe okazis la nova junulara iniciato SKI (Semajno de Kulturo Internacia), tute financita de la Komunumo San Ĝuljano Terme mem, kaj du semajnoj antaŭe Itala Esperanto-Federacio prizorgis informan tablon ĉe la nacia bildstria ekspozicio "Comics" en Luko.
La lasta kurso estis efektive tre subtenata de la komunumo, krom per la patroneco kaj la helpo en la propagando, ankaŭ per la disponigo de la lernejaj salonoj, unu por malgranda ekspozicio kaj unu por la kurso mem, en la stacidomo de la urbo, do tre facile atingebla per dek-minuta vojaĝo kaj de la stacidomo de Pizo kaj de tiu de Luko. Fine de la lasta leciono ni eĉ ricevis la viziton de la skabenino por Junularo, kiu mem deziras baldaŭ sekvi kurson de Esperanto.
La kurso, simile al la antaŭaj, estis strukturita en du tagoj, ĉiu kun ok horoj da leciono. Ĉi-foje oni preferis distancigi la du lecionojn je dekkvar tagojn, uzante la sabatojn 8an kaj 29an de novembro. En la unua tago, post duonhora prezento de la lingvo kaj de ĝia historio (dek minutojn), de la alfabeto kaj liter-prononco (dek minutojn) kaj de la plej esencaj prononcaj kaj lingvaj trajtoj, nome substantiva, adjektiva, kaj prezenca finaĵoj (dek minutojn), oni rekte transiris al la uzo de la internacia ligvo, uzante la lernolibron "Kunvojaĝu" de Paul Gubbins. Oni intence iris ne tro rapide tra la ĉapitroj, integrante la enkondukitajn lingvajn elementojn per la elementoj, kies uzo la lernantoj ekbezonis, iel simile al tio kiel normala infano lernas sian patrinan lingvon, per interago kun siaj gepatroj (la instruisto) kaj parencoj (la kunlernantoj).
En la dua tago, komence oni distribuis kelkajn fotokopiitajn paĝojn kun ordigita materialo, kiun la uzata lernolibro ne provizas: tabelo de la korelativaj vortoj, listo de prefiksoj kaj sufiksoj, listo de prepozicioj, esenca vortaro (Esperanto-itala) de la 1500 plej oftaj vortoj.
Poste oni daŭrigis la sekvon de la lernolibro, profitante ankaŭ

por referenci al la distribuita ordigita materialo.
La alvenintaj lernantoj (ses en la unua tago, el kiuj kvin revenis al la dua leciono, kun aldono de unu nova lernanto, kiu estis aparte prizorgita de mi mem, kiu ĉeestis ĉefe por prizorgi la samtempan malgrandan ekspozicion) komencis jam post unu horo da kurso interagi per Esperanto, kompreneble komencante per esence simplaj frazoj, sed baldaŭ paŝante al reciproka intervjuado. Nur unu el la lernantoj montris sin ne tro kuraĝa ekparoli, laŭimprese ĉar li ne deziris sin esprimi sen certeco ne erari, sed la sama en la dua leciono estis inter la plej viglaj.
Fine de la dua leciono intervenis la direktoro de la Katedro de Pizo de la Itala Instituto de Esperanto, Nicola Minnaja, kiu distribuis al la partoprenintoj ateston pri ĉeesto, kaj kolektis la aliĝojn (de kvar el la lernantoj) por unuagrada ekzameno post pliaj du semajnoj.
Fine, mi notas ke ankaŭ la komuna tagmanĝo en apuda picejo estis utila okazo por familiariĝi kaj babili pri Esperanto... kaj ekbabili en Esperanto.
Ekster la kursejo oni aranĝis etan elmontron de esperantaĵoj kie oni ekspoziciis librojn, komiksojn, KD-n, muzikon, poeziaĵojn, kaj tri grandajn afiŝojn pri Esperanto kaj ĝia historio. Tia nekutima dokumentaro en la stacidomo multe altiris la atenton de la vojaĝantoj kiuj, de tempo al tempo, dum momento eĉ eniris senbrue en la kursejo por aŭskulti scivolemaj la lecionon.

Giorgio Bronzetti (1931-2009)

Pino Lalli

Emerita poŝt-oficisto-inspektoro. Esperantisto ekde la jaro 1946, estis plurjara prezidanto de la Itala Sekcio de Tutmonda Esperanto Junular-Organizo, ĝis ĝi fariĝis junulara sekcio de UEA kaj en 1955 li estis vicprezidanto de TEJO. Li aktive partoprenis en pluraj internaciaj junularaj kongresoj: Konstanz (1950), Haarlem (1951), Hilversum (1954), L'Aquila (1955), Büsum (1956); UK-oj München (1951), Haarlem (1954), Bologna (1955), Copenhagen (1956), Montpellier (1998), Berlin (1999), Zagreb (2001); kongresoj de SAT, BET kaj naciaj krom variaj kunvenoj kaj seminarioj. Organizinto de IJK en L'Aquila (1955), de nacia kongreso en Pineto kaj IJF en Vasto (1993), li fondis Esperanto-grupojn en la urboj L'Aquila kaj Chieti, kie ankaŭ li gvidis kursojn. Membro de la IEF-nacia konsilantaro ĝis 2005, IEF-delegito de regiono Abruzzo, UEA-delegito; Itala organizanto de Pasporta Servo ĝis 2005. Iniciatinto de Informa agentejo Disvastigo kaj de *Comitato Allarme Lingua* (komitato por defendo de lingvoj kaj kulturoj); de Internacia Premioj "La soldato de Kapestrano" kaj de Miko-klubo; iniciatinto de leĝpropono DDL 3539 por starigo de la "Tago de la Itala lingvo". Studema pri lingvistiko, profunda konanto de la germana lingvo, krom de la angla, franca kaj diversaj aliaj, sin dediĉis kaj plenumis multajn tradukojn de tekstoj ankaŭ malfacilajn, inter kiuj *Sprachorientierunterricht* de Universitato de Paderborn kaj de Lingvistikaj aspektoj de Esperanto de John Wells. Editoro, kune kun Renato Corsetti, de interlingvistika verko baldaŭ aperonta, kun interalie teksto de Wells, eseo de Klaus Schubert kaj mapo de universitatoj ĉe kiuj oni instruas Esperanton. Premiito per Arĝenta Kapestrano de Urbo Chieti en 2002. En 1984, okaze de inspektado fare de Giorgio, mi havis la okazon ekkoni lin, dum mi, poŝtoficestro en kvartalo de Chieti, klopodis malfermi dosierojn en germana lingvo. Iĝinte scivola, li eklumiĝis kaj tuj proponis al mi esplori Esperanton, pri kiu mi ne profunde aŭdis en lernejo. Post daŭriga sieĝo en sekvanta tempo, ĉar la okazoj de renkontiĝo estis maloftaj, li sukcesis konvinki min unue aliĝi al IEF, kaj poste en 1996 partopreni kune en mia unua nacia kongreso de Ferrara. Lia senĉesa sindevigo efikis al estigo de la du kreaĵoj plej karakterizantaj liajn talenton kaj lingvan sentemecon: Disvastigo kaj *Allarme Lingua*, kiuj okupis lin dum la lastaj jaroj paroksisme, kun turmenta batalo kontraŭ la tempo kaj atendo de la realigo de nia komuna revo. Se oni volus prezenti lin per epitafo, oni povus oportune diri: “Li tute vivis per kaj por Esperanto”.

Zoilo Princis (1924-2009)

Ermigi Rodari

È morto a Gorizia a 84 anni Zoilo Princis. Nato nel 1924, dopo la laurea in Medicina a Padova si specializzò in Ortopedia, collaborando negli anni Sessanta a Malcesine del Garda con i grandi ortopedici del tempo, i goriziani Marega e Komianc. Dal 1977, quasi fino alla morte della moglie Lorenza Franco nel 1995, fu primario di Fisioterapia e Riabilitazione all'ospedale di Arco (TN). I funerali di Zoilo Princis, che lascia le nipoti Maria Pilar e Marina oltre alla compagna Caterina, avranno luogo nel Duomo di Gorizia martedì 20 gennaio alle ore 11.30.

Il figlio Alberto, scrittore, lo ricorda così: "E' stato un medico vero, umano e onesto: il lavoro era una missione e usciva di notte senza mai lamentarsi, e quando curava la gente semplice preferiva ricevere un fagiano o un salame piuttosto che il compenso per la visita. Mi ha insegnato quindi a non considerare il denaro come uno scopo della vita né il lavoro come una funzione burocratica. Nel maggio del '45 gli venne deportartato il padre Corrado, dirigente comunale: rifiutò gli aiuti di stato e ancor più le protezioni politiche, e seppe raggiungere, anche in ritardo e con le sue sole capacità, l'apice della carriera. Mi invitò sempre a non odiare, a non approfittare, ma a credere con passione in ciò che si fa. Fu anche un uomo di grande cultura e un artista: suonava il pianoforte e componeva canzoni, scriveva poesie e dipingeva (ad olio e acquerello) ottenendo diversi riconoscimenti; appassionato di linguistica, fondò l'Associazione Esperantista di Gorizia e poi il Gruppo Esperantista dell'Alto Garda, che a Riva organizzò anche il 68° congresso nazionale nell'anno 1999: diceva che la pace e la fratellanza nascono quando gli esseri umani possono capirsi, anche quelli dotati di minore scolarizzazione e scarsi mezzi economici: in sintesi, una democrazia della comunicazione. Appassionato di Leonardo da Vinci, amò quindi l'idea dell'uomo universale, sia scienziato che artista, rispettoso della natura e curioso delle cose umane. Amava la vita e per lui, come per il grande scrittore Elias Canetti, il più grande nemico era la morte: per questo, forse, fu uomo di conoscenza piuttosto che un saggio, o un santo: vitale e attivo fino all'ultimo, diceva di avere uno spirito giovane imprigionato nel corpo di un vecchio. Non era un credente confessionale ma rispettava il mistero. Per me, riuscire ad accompagnarlo nelle ultime ore verso il bosco delle ombre eterne, è stato difficile ma anche un regalo: vedere la grande armata avanzare, rapida e inesorabile, è come il parto: come nessuno può fermare la spinta e il miracolo di una nascita, così è la fine. Ci tocca fare i conti con una tenera impotenza, e ci mettiamo nei panni, che saranno anche nostri, di chi sente il grande silenzio e non può più resistere: le nostre lacrime si nascondono nelle gocce d'acqua che diamo ai nostri cari, che se ne vanno, aggrappati alla vita con gli ultimi sguardi, ormai opachi, perduti, irrimediabilmente diversi... Ma la morte è meno spaventosa del suo fantasma, e solo così, forse, il dolore diventa dolce, il tempo che ci resta si tinge di umiltà, e le sciocchezze con cui spesso riempiamo una vita vuota svaniscono di fronte al ricordo e al fascino dell'importanza di ogni destino, quando ha un senso e un'etica che lo trasforma in un viaggio: quando la felicità è solo un miraggio, basterebbe non difendersi dal dolore e accettare la perdita ascoltandone l'intensità".

RECENZOJ

Europa monolinguistica?

Luci e ombre sulle tesi dell'opera

Federico Gobbo

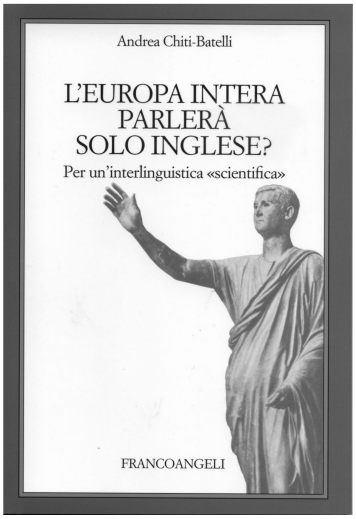

I lettori de "L'esperanto" bene conoscono l'autore di questo libro, che da anni si batte per una Europa politicamente forte, unita da una lingua, comune a tutti i cittadini, che cementi la sua identità culturalmente e per l'appunto politicamente. Il candidato più adatto, per una serie di (ottime) ragioni, è l'esperanto. È tesi che sostengo anch'io da anni, e credo molti esperantisti, europei e non. Ciononostante, Chiti-Batelli si ritiene donchisciottescamente solo in questa sua battaglia, e non manca di affondare i suoi strali, con toscanissimo piglio, a chiunque parli di esperanto non esattamente nei suoi termini. Non importa se con competenza o meno.

I lettori meno giovani come me diranno che non c'è nulla di nuovo sotto il sole; lo stile e le tesi chitibatelliane sono le medesime da anni. E avrebbero ragione di dirlo. Vediamo chi sono questa volta le vittime. La prima è François Grin, autore di un rapporto scientifico (senza virgolette!) sul tema dell'economia linguistica, finanziato dal Ministero francese dell'educazione nazionale. Certamente pesa la maleducazione avvenuta nei confronti dell'autore, invitato a Firenze per l'Universala Kongreso, e relegato a parlare per cinque minuti soli, senza traduzione (v. p. 19, nota 4), che ha acuito l'acredine verso Grin, invitato e accolto con ben più educazione (sempreché ciò che sostiene l'autore sia vero, ma non abbiamo motivo di dubitarne). Se è vero che Grin ha fatto i conti in tasca solo agli inglesi, e non per esempio agli irlandesi (che c'entrano gli americani qui? Non sono mica in Europa! Ma evidentemente Chiti-Batelli non ha letto bene il rapporto, e non ha capito che si parlava di Europa e basta), è perfettamente legittimo e invero non proprio senza fondamento pensare che la soluzione oligarchica (inglese-francese-tedesco) sia molto più probabile nelle politiche linguistiche europee che quella sinarchica (esperanto lingua federale). Ma no, Chiti-Batelli non può accettarlo, perché lui, sfera di cristallo alla mano, sa cosa succederà nel futuro linguistico dell'Europa, ed è talmente evidente che si stupisce che nessuno lo ascolti. Fortuna che ha il buon gusto di mettere le virgolette accanto alla parola "scientifica" nel sottotitolo del volume, che di scientifico difatti non ha proprio nulla (ma l'autore usa il termine in senso marxista).

E difatti gli strafalcioni di (inter)linguistica abbondano. Per esempio il paragone tra esperanto e latino medievale, lingua materna di nessuno, non

regge: le situazioni sociolinguistiche sono completamente diverse. Pascoli scriveva sì in latino, ma non era parlato quanto l'esperanto. E per corroborare questa sua tesi, Chiti-Batelli sostiene che "per parlar o scriver in Esperanto non è possibile ricorrere ad altro modello che quello proposto da Zamenhof" (p. 14). Qualsiasi esperantista colto sa che ciò non è e non può essere vero: oggi il modello di Zamenhof è uno dei modelli di prosa e poesia esperantica, non l'unico. E ancora, in nota, sostiene che "nel linguaggio parlato talora si sostituiscono parole più lunghe, come 'maljuna' che significa vecchio (cioè non giovane) con altro aggettivo e cioè 'olda'. Ma si tratta di eccezioni molto rare, che non tutti accettano e pertanto da proscrivere". Intanto, non si tratta di "eccezione" (di quale regola?), ma di un normale funzionamento di una lingua viva quale l'esperanto: la semantica è mobile, nel tempo si sposta, arrivano neologismi, altre parole diventano arcaiche. Non è una questione (solo) di numero di sillabe. Ma spesso l'ignoranza linguistica porta alla paura dei neologismi, così alcune parole subiscono una sorta di apartheid, rendendo la lingua sclerotica e anchilosata, il che fa male alla lingua stessa. Ma lo strafalcione più grosso è la supposta virtù santa dell'esperanto in una prospettiva di lingua paneuropea, come auspicata dall'autore (e dal sottoscritto, ma pochissimo importa): "una lingua pianificata, non essendo materna per nessuno, non ha l'effetto glottofagico inesorabilemente proprio di una lingua viva" (p. 33). Ma l'esperanto è, che diamine, lingua pianificata e viva insieme: allora è intrensicamente virtuosa e quindi non glottofagica o no?asciamo la parola all'autore: "per questo è fortemente sconsigliabile che si formino fanciulli aventi l'Esperanto come lingua materna: con l'accrescersi del loro numero l'Esperanto, oltre che a corrompersi nella sua unità, diventerebbe anch'esso glottofagico perché, trasformandosi sempre più in una lingua viva, si modificherebbe e frantumerebbe rapidamente (è quel che accade progressivamente per l'inglese), sì che finirebbe per riproporsi il problema di una lingua inernazionale." (p. 34). Delle due, l'una: se l'esperanto diventasse la lingua veicolare dell'Europa gli europei diventerebbero esperantofoni più uguali degli altri, e quindi la lingua si trasformerebbe. Non è detto che si frantumi (ecco un'altra castroneria): l'inglese non si è frantumato, ha 'solo' delle macrovarianti forti, ovvero almeno l'inglese britannico, quello della BBC, e quello americano, della CNN, per semplificare al massimo. La frantumazione del latino è avvenuta perché l'impero romano è crollato con le orde barbariche. Non mi sembra nulla di analogo stia per accadere per gli Stati Uniti d'America, anche se provano a farcelo credere. La verità è che la situazione dell'inglese lingua globale di oggi e di domani non ha precedenti nella storia perciò nessuno può veramente azzardare previsioni su di esso. I parlanti esperanto come lingua materna, invece, analogamente a molte lingue minoritarie, non avendo uno spazio linguistico proprio (Sp*rachraum)* di supporto, come ad esempio degli asili, imparano la lingua comunque come lingua seconda: tutti i bilinguismi sono imperfetti, e c'è sempre, i linguisti cognitivi lo sanno bene, una lingua che prevale sull'altra, ed è la lingua dell'ambiente, la lingua del gruppo dei pari, non dei genitori. Perciò parlate pure tranquillamente in esperanto ai vostri figli, non state corrompendo un bel niente. La verità è che l'Unione Europea è una realtà politica senza precedenti -- storicamente gli Stati perdono parzialmente la sovranità a seguito di guerre, non per evitarle -- e quindi ancora una volta non

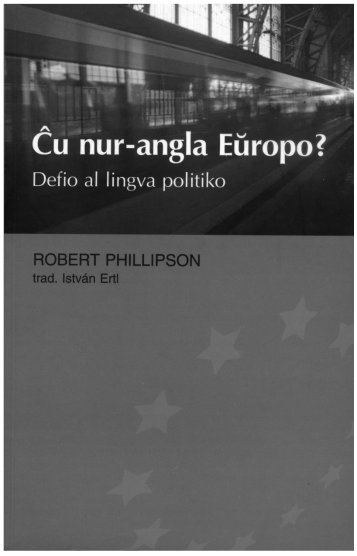

Ĉu nur-angla Eŭropo, di R. Phillipson. Un'altra opera che tratta i temi del libro di Chiti-Batelli, da cui quest'ultimo riprende il titolo. È stato tradotto dall'inglese da Istvan Ertl

possiamo sapere cosa succederà all'esperanto se acquisisse l'Europa come spazio linguistico proprio. Se diventasse politicamente egemone nel mondo, l'esperanto diventerebbe glottofagico come l'inglese lo è oggi. La forza delle lingue rispecchia la forza politica, economica e culturale dei popoli che se ne fanno portavoce. Più probabilmente, in una situazione di questo tipo l'esperanto farebbe da contrappeso europeo al dominio dell'inglese, e sperabilmente potrebbe trainare un rinascimento politico per esempio dell'Africa, che oggi invece guarda alla Cina per i suoi investimenti. Ma tutto questo è fantapolitica. Anche Chiti-Batelli la fa, e la fa anche bene, ma la spaccia per qualcosa di fatalisticamente predeterminato.

Analogo destino di Grin ha la seconda vittima, Claude Hagège, che -- nella lettura di Chiti-Batelli -- sbaglia nel porre come centrale il problema dell'acclimatamento delle parole inglesi nelle altre lingue europee (per capirci: noi italiani facciamo prestiti, scriviamo all'inglese '*hardware*', mentre i catalani, più forti di noi, fanno calchi, e adattano i concetti d'oltreoceano nella morfologia della loro lingua, scrivendo '*machinari*'). Può darsi, quel volume di Hagège non l'ho letto. Certo, concordo con Chiti-Batelli che i multilinguismi orizzontali hanno mostrato di funzionare solo in realtà limitate, dove la separazione territoriale tra le comunità linguistiche che si trovano a convivere è ben delimitata, come mostrano i casi del Quebec e della Svizzera. Ma pensare che basti imporre l'esperanto (chi? con quale diritto? Ricordo che Atatürk ha sì cambiato l'alfabeto al turco, ma era un dittatore, mica ha indetto un referendum o una votazione democratica) per di colpo cancellare i problemi di arretramento delle lingue europee di fronte all'inglese non basta. Ci vuole una politica linguistica coordinata, che promuova le lingue minori, quello che da qualche anno propongo -- come voce nel deserto, s'intende -- come multilinguismo verticale, sul modello indiano: la lingua nativa del cuore, legata alla propria comunità degli affetti (principio di personalità: ognuno ha diritto alla lingua materna che vuole), che può e deve essere il basco o il napoletano; la lingua ufficiale dello Stato europeo dove si vive, la cui competenza dovrebbe essere la *conditio sine qua* non dei diritti civili tra cui il voto e la cittadinanza (principio di territoralità: è cittadino italiano non chi è nato sul suolo, ma chi dimostra di saper padroneggiare la lingua e quindi di partecipare attivamente alla vita pubblica del Paese) e infine la lingua veicolare paneuropea, cioè l'esperanto, secondo il principio di propedeuticità (e qui Chiti-Batelli purtroppo ha facilmente buon gioco a dire che gli studi di Paderborn sono scandalosamente ignorati, e su questo vorrei tanto dargli torto ma non posso). Una veloce nota di liquidazione come "deludenti" (p. 65) accompagna i saggi di Robert Phillipson e Tove Skutnabb-Kangas, il che dispiace perché le idee contenute nei loro saggi sono per lo meno stimolanti.

Le parti più interessanti del lungo pamphlet sono quelle politologiche, e lì esce il Chiti-Batelli migliore, il federalista vero, di razza, quando commenta gli scritti di Sergio Salvi, Guy Héraud, Adriano Olivetti e Georges Goriély. In crisi infatti è il sistema rappresentativo democratico attuale, perché il potere politico-economico è sempre più in mano ad organi non elettivi, come le multinazionali farmaceutiche o alimentari, che, avendo il fatturato grande come quello di Stati sovrani, decidono delle vite di milioni di esseri umani. Ma questo è un problema che va ben al di là dell'esperanto e dell'Europa.

Andrea Chiti-Batelli
L'Europa intera parlerà solo inglese? Per un'interlinguistica "scientifica"
Franco Angeli 2007
84 pagg. 22,5 cm € 12,00
ISBN 978-88-464-8957-9

LETERKESTO

Ancora Europa e esperanto

A proposito di *in cauda venenum*...

Daniele Vitali

Poiché le mie critiche a Chiti-Batelli pubblicate nei numeri scorsi della rivista non hanno sortito altro effetto che una rispostaccia del criticato non sul merito ma su questioni personali che ha sollevato lui, mi sento in dovere di dire nuovamente la mia. Mi scuso coi lettori della rivista che magari speravano di sapere qualcosa di più sulla lingua e il movimento, e procedo subito, per risparmiare almeno un po' di spazio da dedicare a temi più edificanti.
Cominciamo dalle lingue: io ne parlo 9, e fra queste c'è anche il tedesco, che è stato la prima lingua dei miei studi universitari. Ciononostante, quando scrivo un articolo per "l'esperanto", lo faccio in una delle due lingue che ho diritto di aspettarmi siano comprese dai lettori di questa rivista, vale a dire l'esperanto o l'italiano. Perché m'interessa comunicare, non ostentare cultura.
Per quanto riguarda la puerile sfida a chi ha più pubblicazioni, la lista delle mie si trova all'indirizzo http://it.wikipedia.org/wiki/Daniele_Vitali. Lascio ai lettori giudicare se gli argomenti di cui ho trattato finora siano sufficienti o meno a consentirmi di parlare con competenza di lingue e politica linguistica (ho anche una certa bibliografia in esperanto, contrariamente a qualcun altro, ma non l'ho ancora riordinata). Ma questo ha un'importanza relativa: io potrei anche essere uno sprovveduto, eppure avrei lo stesso il diritto di dire il mio parere, in quanto iscritto alla FEI e lettore della rivista, poiché chiunque può rendersi conto che il tono sempre più aggressivo e bilioso degli interventi di Chiti-Batelli nuoce all'immagine dell'esperanto in Italia e, ancor peggio, presso lo stesso pubblico che certe perorazioni dovrebbero convincere. Aggiungo che di mestiere faccio il traduttore per la Commissione europea, ed è anche in questa veste che ho cercato di far ragionare Chiti-Batelli sulla disinformazione di quanto predica, ma inutilmente: non c'è peggior sordo di chi non vuol sentire.
Vorrei chiudere sul "mio brillante critico" (come dice lui sarcasticamente di me, dimostrando di non sapere cosa siano un civile dibattito d'idee e la critica costruttiva) notando che il fatto che Detlev Blanke definisca *Unsinn* le dichiarazioni di Chomsky in una lettera privata e che Chiti-Batelli la divulghi, è paradigmatico di come si deve procedere da una parte e di come non si deve procedere dall'altra se non ci si vuol creare il deserto

attorno.
A questo punto devo anche dire qualcosa a proposito della FEI e della sua rivista. La "vertenza Chiti-Batelli" ha suscitato, oltre alle mie prese di posizione pubbliche, anche una fitta corrispondenza privata col redattore della rivista e col presidente dell'associazione. Desidero esprimere pubblicamente la mia delusione per le risposte che mi sono state date. Ne ho ricavato l'impressione, confermata col proseguire del carteggio fino a diventare sconsolante realtà, che la FEI non abbia una linea politica convincente a proposito di Europa, che il neutralismo serva solo a bloccare prese di posizione chiare e salutari e lasci però lo spazio a tutta una serie di ambiguità e strizzatine d'occhio secondo le preferenze del presidente che io trovo personalmente inaccettabili, e che la rivista non abbia una linea editoriale (quando si chiede quale sia, la risposta è sempre "non possiamo censurare", come se fosse questo il punto).
Poiché il tentativo di farmi valere a distanza è risultato del tutto inutile, avevo pensato di non rinnovare la mia iscrizione. Ma sono troppo affezionato all'associazione, di cui sono membro dal 1986, anche se è dal 1997 che non vivo più in Italia e avrei potuto lasciarla per iscrivermi a quella lussemburghese prima e a quella belga poi. Così ho rinnovato la quota, con disciplina e senso di appartenenza, sperando che vengano tempi migliori.

Con questa replica di Daniele Vitali chiudiamo la querelle nata per degli articoli scritti da Chiti-Batelli nei numeri scorsi, auspicando che in futuro i dibattiti restino confinati al livello delle idee senza cadere nel personale. [Red.]

Esperanto incompatibile con cattolicesimo?

Francesco Sola

Sono un esperantista da quaranta anni, il cui ideale è stato trasmesso con profondo entusiasmo da mio padre, prof. Mario che, ne sono sicuro, molti ancora ricordano.
In effetti la passione per l'Esperanto mi è stata inculcata con grande fervore da mio padre il quale, per tutta la vita, ne è stato un instancabile divulgatore, con umiltà e disinteresse totale.
Il suo ideale esperantista, come anche il mio, è sempre stato quello di favorire la comprensione tra i vari popoli, attraverso valori di dialogo, pace ed amore nel rispetto delle convinzioni religiose altrui e delle specificità culturali dei vari popoli (ricorderete che, per diversi anni, è stato Presidente dell'I.K.U.E.).
Ora sono rimasto stupefatto (direi pure scioccato) leggendo il numero speciale della rivista, nella quale sono contenute idee che, a quanto pare, provengono proprio da Zamenhof stesso. Idee che tradiscono completamente quello che io pensavo fosse questa Lingua Internazionale, vale a dire l'anelito di fratellanza universale, ma nel rispetto delle singole convinzioni religiose e politiche. Leggendo, invece, le parole di Zamenhof (e la

"Preghiera sotto il verde stendardo" ne è una prova evidentissima) attraverso L'Esperanto non solo si auspica il superamento delle barriere linguistiche, il dialogo e la fratellanza tra gli uomini, ma si anela ad una società senza religioni "tradizionali" (colpevoli di dividere gli uomini, anziché unirli), appiattita sotto il comune denominatore di una sorta di "religione civile, neo-umanista" che avrebbe la (illusoria) pretesa di rappacificare gli uomini.
"E non si parlerà di politica né di religione…". Una visione dell'Esperanto che si oppone radicalmente al cristianesimo, religione alla quale appartengo, abdicando la sua azione di far convivere pacificamente uomini di credi religiosi differenti. Attraverso una artificiale religione, con tanto di preghiera rivolta ad una vaga "Forza" (chi, che cosa?) si avrebbe, dunque, la capacità di realizzare le aspirazioni degli uomini? Una pugnalata ai credenti in Dio, ben identificato secondo la propria fede, sostituito da un "vitello d'oro laico" che nasconde (anzi per nulla) il chiaro intento di voler cancellare la religione dalla società. Dunque, confesso la mia precedente ignoranza nel non conoscere le vere finalità di questa Lingua e gli intenti del suo fondatore che, a quanto pare, oggi ha ancora seguaci che ne auspicano la reale attuazione. Peccato, davvero: perché ho sempre pensato che L'Esperanto fosse una realtà al di sopra delle religioni e non che volesse "detronizzarle"per sostituire Dio, con uno artificiale, attraverso una religione artificiale.
La religione cristiana, per chi non lo sapesse, non è affatto animata da "cieco fervore", nè tantomeno è negatrice della pace, del dialogo e della intercomprensione ma, anzi, è fondata proprio sull'Amore Universale tra gli uomini di ogni razza e nazionalità. Per quale motivo dovrei elevare una preghiera ad una presunta "Forza" e inchinarmi presso il Suo altare?
Mi spiace, ma non condivido assolutamente l'Esperanto come nuova "religione-filosofia universale" e mai tradirò quello che credo il vero Dio con un surrogato artificiale, alibi di uomini che, pur con nobili aspirazioni, rifiutano di sottomettersi al Creatore creandosene uno a proprio piacimento.
Con vero rincrescimento, "nel mezzo del cammin di mia vita…" dovrò abbandonare questo ideale esperantista.

Quel che penso dell'esperanto come qualcosa di diverso da una lingua si può leggere nell'articolo di apertura di questo numero. Qui vorrei solo sottolineare quanto utopista fosse Zamenhof, pensando di poter mettere d'accordo, con lo Homaranismo, i credenti delle diverse religioni. Diversi dogmi non si possono accordare, se non con la sopraffazione o la conversione dell'altro, in quanto ognuno sarà convinto di credere nel proprio vero Dio. Mi sembra però che si faccia confusione tra quello che aveva in mente originariamente il Majstro (e che poi ha sviluppato privatamente nello Homaranismo) e quello che ufficialmente è l'esperantismo. Forse leggendo le due dichiarazioni essenziali qui a fianco si può capire meglio. [Red.]

DICHIARAZIONE SULLO HOMARANISMO

Lo Homaranismo è un insegnamento che, non strappando l'uomo alla sua Patria naturale, né alla sua lingua, né al suo mondo religioso, gli dà la possibilità di evitare qualsiasi tipo di falsità e di contraddizione nei suoi principi religioso-nazionali e di comunicare con gli uomini di ogni lingua e religione su un fondamento neutrale-umano, su principi di reciproche fratellanza, uguaglianza e giustizia.

DICHIARAZIONE SULL'ESPERANTISMO

L'esperantismo è lo sforzo di diffondere in tutto il mondo l'uso della lingua neutralmente umana, che, non intromettendosi nella vita interna dei popoli e senza lo scopo di annientare le lingue nazionali esistenti, darebbe agli uomini delle diverse nazionalità la possibilità di capirsi, che potrebbe servire come lingua di pacificazione di istituzioni pubbliche nei Paesi dove diverse etnie combattono tra loro sulla lingua, e nel quale potrebbero essere pubblicate quelle opere che hanno un interesse per tutti i popoli. Ogni altra idea o speranza, che un eventuale esperantista lega all'esperantismo sarà un suo privato affare, e l'esperantismo non ne risponderà.

nova s@nto

SPAZIO GIOVANE PER I GIOVANI

http://iej.esperanto.it

Nur du aferoj estas senlimaj: la universo kaj la homa stulteco. Pri la unua mi ne certas!
Albert Einstein

Wikipediani di tutta l'Esperantujo, unitevi!

Fabio Bettani

Da un paio di mesi a questa parte sulla wikipedia in lingua italiana si è formato un discreto gruppetto di partecipanti che contribuisce alle voci relative all'esperanto. Quando siamo partiti, c'erano davvero pochissime voci sull'argomento... oggi rimane tantissimo da fare, ma finalmente siamo riusciti ad aprire il Progetto: Esperanto e il relativo Portale Progetto: http://it.wikipedia.org/wiki/Progetto:Esperanto
Su Wikipedia, un "progetto" è una pagina di coordinamento fra i contributori. Contiene strumenti utili per i wikipediani che intendono collaborare o contribuire con nuove voci all'interno di uno specifico argomento.
Portale: http://it.wikipedia.org/wiki/Portale: Esperanto
Il "portale" non è destinato ai contributori, ma ai visitatori esterni che non intendono collaborare ma solo consultare. Fornisce una panoramica delle voci su uno specifico argomento, permettendo al lettore di esplorarle in modo agevole. All'interno del portale, che ho pubblicato proprio io, ho inserito anche un box con i prossimi incontri esperantisti, in modo da invogliare i visitatori curiosi ma poco informati a scoprirne di più. Invito tutti i presenti a collaborare! Non serve esperienza: scrivere una voce scadente è meglio che non scriverla, e il bello di wikipedia è che c'è sempre qualcuno che correggerà eventuali errori da "novizio". Fate un salto al Progetto: se non sapete da dove cominciare, là trovate un elenchino di "voci mancanti" che sarebbe bene pubblicare entro breve (alcune di esse purtroppo sono fondamentali, come "Rivista esperantista", "Congresso esperantista", "*Itala Kongreso de Esperanto*"...). Si può collaborare in mille modi: arricchendo la storia del vostro gruppo locale, inserendo schede su esperantisti noti o meno (purché siano enciclopedici!) di cui magari vi hanno regalato una biografia che stavate per buttare via, oppure inserendo un breve riassunto (o recensione, purché non troppo soggettiva...) di quel libro in esperanto che vi ha colpito particolarmente, o del relativo autore (nelle prefazioni si trovano sempre utili note biografiche).
NB: specifico che tutto ciò si riferisce alla wikipedia in lingua italiana, quindi nessuno vi chiede di saper scrivere in buon esperanto. Come tutti sapete esiste anche la Wikipedia in esperanto, ma è un'altra storia.

IJF 2009 a Giulianova

L'IJF del 2009 si terrà, dall'8 al 14 aprile, a Giulianova. Incantevole città abruzzese in provincia di Teramo, si affaccia sul mare Adriatico. Saremo ospitati dalla Casa Maria Immacolata, antica residenza estiva del vescovo. L'edificio è circondato da un parco, con addirittura un campo da calcio, e il mare dista appena un chilometro.
Il tema del festival sarà "Quale identità europea"? La progressiva integrazione europea pone importanti domande, su quali siano i suoi obiettivi e quali siano le sue ragioni storiche. Nell'arco della durata del Festival, saranno quindi organizzate numerose attività volte a stimolare la riflessione dei partecipanti, rendendoli quindi maggiormente consapevoli delle sfide del processo di integrazione europea.
Il programma serale è ricco, ed oltre ai classici *diskejo* e *gufujo*, ci saranno giochi, cucina internazionale, musica con gruppi esperantisti (La kuracistoj, Inicialoj DC, Martin Wiesel, Hotel Desperado, Kaj Tiel Plu), e gruppi locali (come una corale di canti tipici abruzzesi). Ci saranno pure escursioni verso il parco del Gran Sasso e città medievali.
Una novità inedita è Miss e Mister Esperanto: Esperaĉjo kaj Esperanjo. Il concorso non verterà unicamente sull'estetica ma ci saranno anche quiz su temi esperantisti e linguistici; corsa nei sacchi; tiro al giurato.
Per maggiori informazioni: http://iej.esperanto.it/ijf/2009/

Metalmuzika surprizo

Daniele Binaghi

Mi renkontis lin la unuan fojon dum la pasinta IJK, en Szombathely (Hungario): longhara, maldika, sed sen ĉiuj tiuj simboloj kiujn mi atendus ĉe "diabla" muzikisto. Marco Turco, juna drumisto de la grupoj Atreides kaj AnimaeVector (du grupoj, ĉar "la unua estas pli klasikstila, malmolroka, dume la dua estas pli simfonia, kun aldona uzo de klavaro kaj pli ekstrema voĉo"), estis tie por disdoni senpage prezentan kompaktdiskon kun kelkaj kanzonoj de la du muzikgrupoj. Kutimo, en Esperantujo. Nekutima estis la stilo: metala muziko.
Aŭskultante la kompaktdiskon, kune kun aliaj kongresanoj en aŭtobuso dum ekskurso, ni trovis kelkajn erojn kiuj ne malplaĉis al ni, kaj eĉ kelkajn kiuj plaĉis sufiĉe kaj kiujn ni laŭte kriadis.
"Nekredeble", mi tuj pensis: "temas pri metala, diabla, malbenita muziko... Tamen..."
Do, mi plu esploris. Jen la rezulto.
DB: Marco, kial plaĉas metala muziko?
MT: Ĉar ĝi malmultege evoluas, kaj neniam sekvas modojn: tiu kiu iĝas komerca, fakte, malproksimiĝas de la vera spirito de tia muziko.
DB: Kaj kial ĝi malplaĉas?
MT: Ĉar ĝi estas ĝenanta... ne tuj komprenebla! Kaj jes, ĝi estas brua: vi ne povas aŭskulti ĝin mallaŭte. Sed, imagu, kelkaj el tiaj muzikeroj bone utilas por forigi kapdoloron!
DB: Laŭta, do. Sed tiu facile rimarkeblis. Kiuj aliaj estas la trajtoj de metala muziko?
MT: Ĝi abunde uzas imagipovon, kaj en muzikoj kaj en tekstoj. Kaj petas de vi imagkapablon: metalmuzikon oni aŭskultas pli bone rekte ĉe la scenejo, aŭ sole, sen alio kiu povus perturbi vian atenton. Eble vi ne kredus tion, sed temas pri soleca muziko, kaj ĝia "ĥaoso" estas nur ŝelo ĉirkaŭ pli profundaj enhavoj.
DB: Kaj kiel okazis ke paca kaj milda internacia lingvo renkontiĝis kun ĥaosa muzikstilo?
MT: Danke al mia koramikino, Francesca. Ŝi tradukis kanton por mi, kiel donaco por mia naskiĝdatreveno: ŝi diris ke laŭ ŝi ĝi bone sonas, aldonante ke, pere de Esperanto, nia muziko povus pli disvastiĝi. Ŝi pravis, kompreneble, pri ambaŭ asertoj. Tamen, konvinki miajn kungrupanojn ke la afero ne estas sensenca estis la plej malfacila parto.
DB: Ha, ĉu ne la traduka parto?
MT: Ne, tiu iris tute glite. Esence, mi bezonis konvinki la kantistojn, ĉar muzikon ni jam havis. Kaj kiam ili estis provludintaj la tekstojn, ili konsentis ke ili funkcias kaj ni rapide kunmetis la kompaktdiskon.
DB: La kompaktdisko, jes. Estas io kion mi ne komprenas: laŭ via antaŭa aserto, metalmuzikŝatantoj estas solemuloj... do, kial vi pretigis kompaktdiskon por disdonado en la larĝa mondo de Esperantujo?
MT: Ĉar ni ŝatas nian muzikon, do ni deziras disvastigi ĝin. Kaj Francesca kaj mi deziris fakte fari eksperimenton, nome kunigi ion kio ne estas por homamasoj kun io kio estas por amasoj de homoj... kaj, ŝajne, tio bone funkciis: la kompaktdiskoj elĉerpiĝis, kaj Eurokka jam kontaktis nin proponante partoprenon en pezmetala albumo.
DB: Ĉu vi havis malfacilaĵojn dum la tradukado?
MT: Nur dum la elekto de la kantoj: ne indas traduki tekston se oni ne povas fakte aŭdi ĝin, kaj en multaj kantoj metalaj voĉo kaj muziko ne estas tiel klaraj kaj rekoneblaj kiel ni bezonis (oni fakte krias...); do, ni elektis pli facilaŭskulteblajn kantojn, signifajn laŭ la melodio, pli facile memoreblajn, malpli "frapitajn". La rezulto tute bonis, ŝajne.
DB: Do, rakontu ion pri la kantoj esperantigitaj, bonvolu.
MT: "Ŝanĝo Alvenos", de Atreides, estas unu el la pli epopeaj kaj malhelaj de la grupo; la teksto parolas pri ŝanĝoj, redemptiĝo kaj serĉo por... venĝo (ĝi fakte inspiriĝas el la komiksa ĉefverko de Alan Moore, "V kiel Venĝo"). En "L'Antaŭtago" (la unua kanto tradukita de Francesca), ni malkovras la pensojn de Ikaro, la tago antaŭ la eliro el la labirinto; nia Ikaro bone scias ke li estas pereonta dum la flugado, tamen "Se fiaskos mi, se mortos mi - mi vere mortos libere / Se falos mi, mi falos de pli alte ol iam vi iros".
Per "Sur brumoj de mia vivo" ni venas al la repertuaro de Animae Vector: la teksto estas sufiĉe malgaja, daŭre parolas pli deziro flugi sed... pli mistike, sonĝe, por disiĝi de la teraj brumoj kaj atingi la lumon kiu videblas super la nuboj, kie anĝeloj vivas. "Nigraj Kandeloj Dancas" estas serĉo por naturamo en medio (arbaro

mortanta kaj putranta) kiu tute ne estas bela; el la 4 kantoj, ĝi estas tiu kun pli "malĝentila" voĉa linio: ni flankigis la ĉefan voĉon, melodian, per dua, flustra; kaj, meze de la kanto, ritmo abrupte ŝanĝiĝas kaj la tuto fariĝas pli metala, kun soloj evidentigitaj.
DB: Por fini, Marco, ĉu eblus ke vi listigu dek fundamentajn albumojn por tiuj kiuj deziras alproksimiĝi al pezmetala muziko?
MT: 10? Nur 10? Ĉu oni ne povus 100?
DB: Nnne, mi timas ke ne estus sufiĉe da spaco en nia revuo...
MT: Estas ege malfacile: metalmuziko havas pli ol sepcent mil malsimilaj stiloj, kaj mi ilin ĉiujn aŭskultas; tiel filozofie mi adoras tian muzikon, ke ne facile povus elĉerpi tiel malgranda selektaĵo... ni provu:
1) *Judas Priest - Screaming for Vengeance* (unua difino de la PezMetala Muziko)
2) *Iron Maiden - The Number of the Beast* (temas pri *ili*)
3) *Manowar - Into Glory Ride* (ĉar estas nenio alia tiel epopea)
4) *Slayer - Reign in Blood* (ĉar estas nenio alia tiel malĝentila)
5) *Dark Tranquillity - The Gallery* (senprecedenca sovaĝeco kunigita kun mirinda melodio)
6) *Darkthrone - A Blaze in the Northern Sky* (la malbono fariĝis sono)
7) *Death - Symbolic* (perfekta tekniko, perfekta stilo, vera genio)
8) *Metallica - Master of Puppets* (tiu ĉi kd faris historion, kaj kialo ekzistas: estas senlima)
9) *Nevermore - Dead Heart in a Dead World* (ili kapablis fari tion kion ili volis per la muzikstilo)
10) *Helloween - Keeper of the Seven Keys 2* (la normo de la Potenca Metalmuziko)
Atendante la planotan metalmuzikan kompilon de Eurokka, la muzikojn de Animae Vector kaj Atreides troveblas en interreto ĉe www.myspace.com/animaevector kaj www.myspace.com/atreidesmetal.

Viaggiare in Europa a prezzi stracciati

Vi piacerebbe viaggiare e partecipare a incontri esperantisti in tutta Europa senza spendere cifre enormi? Con la Gioventù Esperantista Italiana si può! In virtù di alcuni accordi tra la IEJ ed il Ministero Affari Esteri, quest'ultimo rimborserà ai partecipanti dal 50 al 70% del costo del volo aereo internazionale verso diversi paesi europei! Perché perdere questa occasione? Vuoi scoprire quali sono le destinazioni, il calendario degli incontri e soprattutto *partire*? Visita il nostro sito web http://iej.esperanto.it e *cogli al volo l'occasione!* In generale, si prevede solo un rimborso parziale del viaggio aereo dall'aeroporto italiano al primo aeroporto internazionale: la domanda di rimborso verrà fatta dal tesoriere IEJ su presentazione di 1) giustificativi di spesa; 2) di iscrizione e partecipazione ad eventi selezionati dalla Gioventù Esperantista Italiana; 3) di una relazione di un paio di pagine sull'evento da parte del partecipante.
Importante: l'esatto ammontare del rimborso, al netto delle spese amministrative sostenute dalla IEJ, dipende dal servizio ministeriale, ma di norma si aggira intorno al 50%. Il numero di partecipanti è limitato e, a parità di altre condizioni, sono preferiti i candidati di età più giovane.

EsperanTago vercellese!

L'EsperanTago è un incontro di una giornata per giovani interessati all'esperanto, durante il quale conoscere altri esperantisti, fare nuove amicizie e visitare la città, in un'atmosfera informale ma simile a quella dei vari incontri esperantisti giovanili.
Il prossimo si svolgerà a Vercelli il 21 e 22 febbraio 2009.
Il programma completo è disponibile sul sito della Gioventù Esperantista Italiana: http://iej.esperanto.it/esperantago

NOVA SENTO a cura della IEJ

Redattore

Francesco Lorenzon
Via Venier 46
Treviso 31100
Tel.3495543220
grepcesco@gmail.com

Conto Corrente Bancario
Federazione Esperantista Italiana - Sezione Giovani
IBAN: IT84T0306234210000000932107